

Raport z ewaluacji procesu kształcenia i analiza słabych i mocnych stron Uczelni

W roku akademickim 2012/2013 przeprowadzono badania ankietowe wśród studentów i doktorantów Uniwersytetu Zielonogórskiego, dotyczące: opinii studentów UZ o zajęciach i zadowolenia ze studiowania (w tym o warunkach studiowania). Część badań ankietowych przeprowadzona została z wykorzystaniem narzędzi elektronicznych, a część – w tradycyjnej papierowej formie. W obydwu przypadkach sposób przeprowadzania badania gwarantował anonimowość, uniemożliwiając zidentyfikowanie osób wypełniających kwestionariusze ankiet. Badania prowadzone były w oparciu o dotychczasowe przepisy i procedury obowiązujące na UZ. Nie są one zatem jednolite – ich forma i zakres zależały od potrzeb i wewnętrznych ustaleń na poszczególnych wydziałach dokonanych m.in. przez istniejące we wcześniejszej strukturze zespoły zapewniania jakości kształcenia. Jednak część uzyskanych wyników pozwala na przeanalizowanie wybranych aspektów dotyczących jakości kształcenia w skali całej uczelni.

W trakcie badań ankietowych dotyczących opinii studentów o zajęciach wypełniono 7171 kwestionariuszy (elektronicznych i papierowych), natomiast w badaniu zadowolenia ze studiowania wypełniono 1479 kwestionariuszy.

Badanie opinii studentów o zajęciach na każdym wydziale zawierało pytania dotyczące:

1. planowości odbywania się zajęć,
2. sposobu prowadzenia zajęć jako umożliwiającego zrozumienie materiału,
3. możliwości zadawania pytań i wyrażania własnych poglądów przez studentów,
4. sposobu oceniania pracy studentów,
5. dostępności prowadzącego poza godzinami planowanych zajęć.

Wyniki badań ankietowych wskazują na to, że jakość zajęć realizowanych na UZ jest oceniana wysoko. Studenci dobrze oceniają przede wszystkim systematyczność i punktualność wykładowców. Na podkreślenie zasługuje również wysoka ocena pracowników ze względu na ich otwarty stosunek do studentów. Zdecydowana większość studentów uznała, że w razie niejasności, uzyskuje od prowadzących wyjaśnienie w sposób życzliwy i cierpliwy. W opinii studentów, na większości wydziałów, prowadzący zajęcia stwarzają atmosferę sprzyjającą aktywności studentów, zachęcając do dyskusji oraz prezentacji swoich poglądów. Studenci są także zadowoleni z możliwości kontaktu z prowadzącymi poza godzinami planowanych zajęć i uzyskania niezbędnych konsultacji. Wysoko oceniono również sposób tłumaczenia omawianych zagadnień przez prowadzących oraz sposób oceniania pracy studentów.

W przypadku ankiety zadowolenia ze studiowania wspólne dla wszystkich wydziałów, które przeprowadziły ankietę były pytania dotyczące oceny oraz stopnia ważności dla studentów następujących aspektów związanych ze studiowaniem:

1. organizacji studiów (program studiów, liczba zajęć dydaktycznych, tygodniowy harmonogram zajęć, informacja o przedmiotach w katalogu przedmiotów ECTS),
2. zasobów biblioteki (księgozbiór i czasopisma) oraz dostępności czytelni,
3. pracy Dziekanatu (warunki i organizacja pracy, fachowość i uprzejmość obsługi, godziny przyjęć studentów),
4. wyposażenia sal dydaktycznych i laboratoryjnych,

5. działalności samorządu studenckiego,
6. działalności biura karier.

Na wszystkich wydziałach studenci ocenili pozytywnie program studiów jako całość; jednak wskazali, w niektórych przypadkach, na niedociągnięcia w rozkładzie przedmiotów kształcenia w ciągu studiów oraz tygodniowy plan zajęć. Niepokojącym jest fakt, że studenci często są zdania, że informacja o kursach i zajęciach w Katalogach Przedmiotów ECTS nie jest dla nich ważna. Część z nich deklaruje, że nie zauważyła obecności katalogów przedmiotów na stronie internetowej wydziałów.

Praca biblioteki została oceniona przez studentów pozytywnie. Wskazywano jednak na braki nowych pozycji literaturowych oraz niewłaściwą organizację pracy biblioteki, zwłaszcza w kontekście zmiany jej lokalizacji. Część studentów twierdzi, że sprawy dotyczące funkcjonowanie biblioteki nie są dla nich ważne. Na większości wydziałów studenci bardzo dobrze ocenili pracę dziekanatu i sekretariatu (w przypadku wydziałów posiadających w swojej strukturze Instytuty), uznając pracę tych jednostek za bardzo ważną. Niestety, studenci ogólnie słabo oceniają działalność samorządu studenckiego i biura karier, często także nie potrafią określić, czy sprawy te mają dla nich znaczenie. Na wydziałach, gdzie ankieta zawierała pytania dotyczące przydatności lektoratów w opanowaniu języków obcych, występują duże rozbieżności w ocenach studentów (czasem także w ramach różnych kierunków na tym samym wydziale).

Podsumowując spośród szczegółowych elementów składających się na jakość kształcenia przewagę ocen pozytywnych uzyskały: zgodność realizowanych zajęć z przedstawionym programem, obowiązkowość prowadzących zajęcia, kultura prowadzących zajęcia, gotowość prowadzących do pomocy, konsultacji.

Podjęte na UZ działania, mające na celu zmianę formy przeprowadzania badania wśród studentów od roku 2013/2014, pozwolą na pełną analizę jego wyników na całej uczelni. Wprowadzone jednolite na wszystkich wydziałach ankiety będą służyły:

- ocenie przedmiotu/modułu dokonywanej po jego zakończeniu przez studentów i doktorantów (ankieta oceny przedmiotu),
- ocenie prowadzących zajęcia dokonywanej przez studentów i doktorantów nie rzadziej niż raz na dwa lata, po zakończeniu zajęć (ankieta oceny prowadzącego zajęcia),
- ocenie warunków dotyczących infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia, dostępu do zasobów bibliotecznych oraz obsługi administracyjnej studentów i doktorantów (ankieta zadowolenia z warunków studiowania) dokonywanej przez studentów i doktorantów.

FUNKCJONOWANIE WEWNĘTRZNEGO SYSTEMU ZAPEWNIENIA JAKOŚCI		
	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Określone zasady oceny kadry akademickiej w zakresie kształcenia studentów. - Ujednolicenie systemu oceny jakości kształcenia na całej uczelni. - Wewnętrzny system ankietyzacji studentów. - Monitorowanie procesu kształcenia wraz z oceną jego zgodności z planami oraz KRK. - Wykorzystanie wprowadzonych od roku akademickiego 2012/13 nowych podstaw programowych kształcenia ogólnego zredagowanych w języku efektów kształcenia. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczająca ewaluacja programów kształcenia pod kątem potrzeb pracodawców. - Brak sprawnego systemu gromadzenia informacji o losach absolwentów. - Brak realnych możliwości finansowego premiowania pracowników zaangażowanych w poprawę jakości kształcenia. - Mała aktywność studentów przy tworzeniu programów kształcenia.
Czynniki zewnętrzne	<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wprowadzona ustawowo większa elastyczność programów kształcenia. - Polityka Państwa wspierania studiowania na kierunkach ścisłych i technicznych. - Udział w projektach UE związanych z poprawą dydaktycznych kompetencji pracowników (pozyskiwanie środków na doksztalcenie kadry). - Wspólne projekty z uczelniami zagranicznymi realizowane przez studentów i doktorantów. - Umiędzynarodowienie studiów oparte o europejski system ECTS. - Wprowadzone ustawowo czytelne reguły oceny jakości kształcenia. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Duży nakład pracy i biurokracja związana z realizacją polityki jakości kształcenia na wysokim poziomie. - Brak zaangażowania środowiska studenckiego w ciągłe usprawnianie procesu kształcenia. - Preferowanie dużych ośrodków akademickich w zakresie finansowania infrastruktury dydaktycznej.

POSIADANE ZASOBY KADROWE		
	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dobry klimat do zaangażowania studentów oraz doktorantów do współpracy naukowej z pracownikami - Stabilna kadra prowadząca atrakcyjne badania naukowe oraz posiadająca międzynarodowe doświadczenia akademickie. - Prowadzenie zajęć przez profesorów z uczelni zagranicznych. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mała liczba uzyskiwanych tytułów profesora. - Coraz niższa motywacja finansowa pracy na uczelni w porównaniu z ofertą rynku pracy. - Ograniczone możliwości zatrudniania nowych pracowników naukowych (brak godzin dydaktycznych) oraz technicznych do obsługi aparatury naukowej. - Brak motywacji do finalizowania studiów doktoranckich (przewodów doktorskich).
Czynniki zewnętrzne	<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozwój kadry oraz pozyskiwania wysokiej klasy profesorów wizytujących w oparciu o pozyskiwane granty w kraju i zagranicą. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trudności w pozyskiwaniu młodych pracowników naukowych ze względu na niskie wynagrodzenia. - Konieczność redukcji kadry dydaktycznej ze względu na malejącą liczbę studentów. - Duże obciążenie pracowników ze względu na konieczność realizacji przez kadre naukowo-dydaktyczną dodatkowych prac administracyjnych związanych z dokumentowaniem procesów kształcenia.

POSIADANE ZASOBY MATERIALNE		
	POZYTYWNE	NEGATYWNE
wewnętrzneCzynniki	<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Własne budynki z dostateczną liczbą i wielkością sal wykładowych, ćwiczeniowych, laboratoriów, dostosowane do studiowania osób niepełnosprawnych. - Biblioteka naukowa, w dużym stopniu z informatyzowaną, zapewniająca dostęp do wielu międzynarodowych baz literaturowych i dokumentów elektronicznych. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przystarzałe wyposażenie niektórych laboratoriów dydaktycznych i naukowych.
zewnątrzneCzynniki	<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakup nowoczesnego sprzętu do Parku Naukowo-Technologicznego UZ umożliwiającego realizację na wysokim poziomie prac dyplomowych oraz doktorskich przez studentów - Dotacje z programów UE dla regionu w latach 2013 – 2020, finansowanie innowacyjnej gospodarki i kapitału ludzkiego. - Intensyfikacja pozyskiwania środków z programów europejskich i NCN. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zmniejszenie dotacji dla szkolnictwa wyższego. - Niekorzystne zmiany polityki państwowej względem finansowania mniejszych ośrodków akademickich.

POSIADANE ZASOBY FINANSOWE		
	POZYTYWNE	NEGATYWNE
wewnętrzneCzynniki	<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realizowane projekty EU, NCN, FNP, UM woj. lubuskiego etc. - Realizacja odpłatnych studiów dla cudzoziemców. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niskie finansowanie bieżącej działalności dydaktycznej. - Wysokie koszty prowadzenia zajęć laboratoryjnych. - Brak środków na wkład własny do projektów UE. - Brak środków na finansowania wyjazdów szkoleniowych zdolnych studentów I i II stopnia.
zewnątrzneCzynniki	<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dofinansowywanie działań z regionalnych projektów UE. - Intensyfikacja pozyskiwania środków z programów europejskich i NCN. - Występowanie o granty razem z dużymi ośrodkami naukowo-badawczymi w roli partnerów. - Uczestnictwo w konsorcjach naukowo-badawczych. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - System finansowania procesu kształcenia preferujący wskaźniki ilościowe (liczba studentów). - Redukcja wysokości dotacji na regionalne programy UE w obszarze innowacyjnej gospodarki i kapitału ludzkiego. - Brak polityki państwowej dotyczącej finansowania mniejszych ośrodków akademickich. - Niewystarczający poziom dotacji budżetowych dla rozwoju Uczelni.

OFERTA DYDAKTYCZNA		
	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wysoka jakość wypromowanych prac doktorskich. - Reagowanie na potrzeby rynku przez wprowadzania nowych kierunków i specjalności. - Udział w procesie dydaktycznym wizytujących profesorów z kraju i zagranicy. - Stosunkowo duża liczba studiujących obcokrajowców na wszystkich trzech etapach kształcenia. - Umowy zawarte z zagranicznymi uczelniami wyższymi dotyczącej wspólnej oferty dydaktycznej. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brak możliwości studiowania na odległość. - Mała liczba ofert kształcenia na kierunkach technicznych.
Czynniki zewnętrzne	<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stosunkowo niskie koszty studiowania i utrzymania w Zielonej Górze. - Pozyskanie nowych studentów zagranicznych w ramach poszerzonej oferty programu „Erasmus dla wszystkich”. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Niż demograficzny z równoczesnym odpływem absolwentów szkół średnich do dużych ośrodków akademickich. - Utrwalanie się braku zainteresowania studiami podyplomowymi. - Niewielkie zainteresowanie studiowaniem na kierunkach ścisłych i technicznych. - Pogarszający się poziom wykształcenia kandydatów na studia. - Zagrożenie absolwentów bezrobociem spowodowane stagnacją w gospodarce regionu.

POZYCJA UCZELNI		
	POZYTYWNE	NEGATYWNE
wewnętrzneCzynniki	<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wiodąca uczelnia regionu: 10 wydziałów, 5 uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego, 14 uprawnień do nadawania stopnia doktora, 43 kierunki kształcenia, studia trzeciego stopnia prowadzone na 5 wydziałach, w ramach 8 kierunków. - Największy pracodawca regionu. - Znaczący wpływ na życie regionu. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Malejąca liczba studentów. - Trudność odtwarzania i pozyskiwania wysoko kwalifikowanej kadry. - Niezadawalający poziom współpracy z przedsiębiorstwami regionu.
Czynniki zewnętrzne	<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zmiana polityki państwa w dziedzinie wynagradzania pracowników naukowo-dydaktycznych. - Dalsze wzmocnienie powiązań między uczelnią a lokalnym i regionalnym rynkiem pracy. - Brak konkurencyjnej uczelni publicznej w woj. lubuskim. - Przychyłność władz lokalnych szczególnie w związku z rozwojem Parku Naukowo-Technologicznego. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brak gwarancji stabilności zatrudnienia dla części pracowników uczelni. - Migracja młodzieży z Zielonej Góry i z powiatów ościennych na studia do dużych ośrodków akademickich. - Małe zainteresowanie maturzystów kierunkami ścisłymi i technicznymi.

INTERNACJONALIZACJA		
	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki zewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bliska współpraca z wieloma uczelniami i instytutami zagranicznymi, która owocuje licznymi wspólnymi publikacjami i projektami badawczymi. - Kadra mająca międzynarodowe doświadczenia akademickie. - Wyjazdy doktorantów na krótkoterminowe pobyty w ramach współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. - Wypromowani zagraniczni doktoranci. - Prowadzenie zajęć w języku angielskim, w miarę potrzeb, na wszystkich stopniach nauczania. 	<p>Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mała liczba studentów i pracowników uczestniczących w wymianie międzynarodowej. - Brak oferty studiów realizowanych w językach obcych. - Niepełna informacja w językach obcych na stronie internetowej
Czynniki wewnętrzne	<p>Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Współpraca z podmiotami gospodarczymi o zasięgu krajowym i międzynarodowym inwestującymi w Parku Naukowo-Technologicznym UZ. - Zwiększanie międzynarodowej wymiany badaczy w ramach różnych projektów. - Oferta dla kandydatów – wschodnich sąsiadów Polski. 	<p>Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zbyt mała atrakcyjność studiów w Polsce dla studentów zagranicznych, zwłaszcza w stosunkowo małym ośrodku. - Wysoka konkurencyjność uczelni zagranicznych i uczelni krajowych w dużych miastach.

Raport opracował Zespół ds. Ewaluacji Jakości Kształcenia